Pocztową należytość uiszczono ryczałtem.
Почтову оплату заплачено гуртом.

РІК IV. Львів, 30. квітня 1930. р. Ч. 8.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІҐРАНТ

Орґан Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, І. поверх. — Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1930: В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол., чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 2·50 мільрайси; в Арґентині — 3·50 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. **Один прим. 35 с**

Українські еміґранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Еміґрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, І. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Еміґрантам
Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові міститься
у ЛЬВОВІ вул. Городецька ч 95, І. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Еміґрантам
Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами міститься
в ТЕРНОПОЛІ вул. Пілсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

Еміґраційні труднощі.

Ціла Европа, а радше цілий світ стоїть під знаком сильної, досі небувалої економічної кризи. Застій в промислі спричинив, що цілі сотки тисяч людей праці, опинилися без заняття. Наслідком цьогож переживаємо нечуване явище безробіття, яке в деяких краях Европи доходить до 40 відсотків у відношенні до загального числа працюючих.

Не наша ціль доказувати, які причини склалися на це, що спричинило і що впливає на поглиблення кризи. Нас в першій мірі мусить інтересувати звязок кризи з еміґраційними можливостями.

Чи ті можливости під сучасну пору є і якого роду?

Як ми вже на вступі згадали, кризу відчуває не лише Европа, але цілий світ. Віднести це треба в першій мірі до іміґраційних країв, як Зєдинені Держави Америки, Канада, Арґентина і Бразилія.

Найгостріші форми прибрала криза в Зєдинених Державах Америки. Число безробітних перейшло там число пятьох міліонів робітників. В звязку з тим відбуваються там масові демонстрації і американський уряд має багато клопотів з тим, якби зарадити лихові і положити край безробіттю. Між іншим американський уряд на днях видав розпорядок на обмеження щорічної іміґраційної квоти майже до половини.

Не краще в Канаді. Вправді Канада не є промисловим краєм і не повинна відчувати кризи. Канада це наскрізь рільничий край. Але в Канаді в минулому році була велика посуха, багато іміґрантів не могло найти праці і вони утворили по містах кадри безробітних. Але не це рішило про обмеження іміґрації до Канади. В канадійській іміґраційній політиці вже від довшого часу змагаються два погляди щодо еміґрації. Перевагу має табор, котрий є проти допускання іміґрантів зі середущої Европи, натомість не ставить ніяких перепон іміґрації із Західної Европи. В слід за тим канадійський уряд видав і далі видає ріжні зарядженя, що мають на цілі припинення напливу нових іміґрантів, закриваючи ті розпорядження зростаючим безробіттям. В дійсности не кладеться ніяких перепон західно - европейській імі-

ґрації, в першій мірі є отворені двері для іміґрантів з Великої Британії.

Лишаються дві південноамериканські республики Арґентина і Бразилія, які кожного року мали великий приплив нових іміґрантів.

Конюнктура одначе і там попсувалася. Вісти, які приходять з Арґентини й Бразилії нерожеві, найдення праці в тих краях тяжке, так що Еміґраційний Уряд примушений відповідно кореґувати виїзд туди еміґрантів.

Про інші, поменші краї, еміґрація до котрих була незначна, не згадуємо, бо вони не грали замітної ролі.

З цього виходить, що еміґраційні можливости тепер дуже обмежені і еміґрація в малій мірі може вплинути на зменшення безробіття.

Обмеження еміґрації до поодиноких країв, не в силі одначе зменшити самого еміґраційного гону, який мусить зростати, бо росте безробіття і нема виглядів найти працю на краєвому ринку. Тому заходить небезпека, що еміґрація, маючи замкнений доступ до відомих під еміґраційним оглядом країв, начне шукати виїзду куди інде. Це може мати фатальні наслідки і неодин еміґрант, замість поправити своє положення, може дуже легко попасти в ще більше лихо, Ріжні обманці, які ніколи не засипляють нагоди, скористають з цього, почнуть по свому інформувати і заохочувати і не один еміґрант може їх послухати.

Перед тим остерігаємо кожного еміґранта. Обережність в сучасній хвилині більш пожадана як колинебудь.

З причини безробіття, яке панує в заморських краях, радимо нашим іміґрантам здержатися хвилево від еміґрування до країв Південної Америки і передержати цей критичний час.

До Канади радимо їхати лише тим, які мають там знайомих і які їм вишукають та запевнять працю, як і тим поселенцям, які мають по заплачені подорожі, ще около 500 долярів на уладження господарства в Канаді.

Якби наші люде одержували які письма від заграничних або місцевих аґентів відносно виїзду до інших країв, радимо всім звертатися з запитами та за порадою до нашого товариства.

Скасування афідавітів до Канади.

По найновішим зарядженням канадійських іміґраційних влад рільні робітники (мущини), які мають афідавіти (номінації) від братів або сестер, не можуть одержати зізволення на вїзд до Канади.

Всі ці катеґорії на будуче будуть могли виїхати тільки на підставі пермітів.

Нова іміґраційна політика Канади.

З нагоди нарад домініяльного уряду Канади з поодинокими провінціональними урядами відносно нової канадійської іміґраційної політики, предложив начальник департаменту іміґрації п. Стевард в парляменті в Отаві такі головні напрямні нової іміґраційної політики:

1) поселення буде переказане цілковито провінціям,

2) уряд доміній полишає провінціональним урядам з року на рік рішати скільки вони потребують іміґрантів і якої національности ті іміґранти мають бути,

3) домініяльний уряд буде щорічно спроваджувати через департамент іміґрації жадні через поодинокі провінціональні уряди числа іміґрантів і буде їх спрямовувати до столиць поодиноких провінцій,

4) всі непожадані елементи будуть на жадання провінцій зараз депортовані з Канади на кошт домініяльного уряду.

Міністер іміґрації висказався, що відносно іміґраційного питання є поділені погляди вкраю. Одні є погляду, що Канада має впустити стільки іміґрантів, скільки лише захоче приїхати, а це тому, щоби ті помогли сплатити великі державні довги. Він сам ніколи не був того погляду і думає, що нові іміґранти сотворюють нові проблєми, котрих розвязка буде так багато край коштувати, як багато нові іміґранти придбають нових багацтв. В минулому домініяльний уряд зробив, що міг, щоби іміґрантів спроваджувати. Це одначе не було мудре, але було це спричинене жаданнями поодиноких провінцій. При пануючих тепер обставинах міністер думає, що в Канаді є досить місця для нових іміґрантів і він не хоче впроваджувати ніяких обмежень. Є він також тої думки, що ще за мало приїзджає іміґрантів, але муситься дуже старанно вибирати людей, що мають приїхати і стежити за їх поселенням.

Іміґраційна політика мусить бути змінена, бо так як тепер є, то провінції нарікають на безробіття і твердять, що політика доміній поносить вину за безробіття. З цієї причини домініяльний уряд є примушений змінити свою іміґраційну політику. В майбутньому домініяльний уряд буде як і до тепер спроваджувати іміґрантів до краю, одначе скоро лише іміґранти приїдуть до призначеної провінції, відповідальність за їх приміщення впаде на провінціональні уряди. Приміщення і поселення іміґрантів буде справою виключно провінцій і длятого вони будуть мусіли подати скільки іміґрантів їм потрібно і яких.

Заступник міністра Еґан їздить тепер по краю і представляє пляни поодиноким провінціональним урядам, котрі годяться на ту нову політику уряду. Домініяльний уряд в найблизчому часі виповість всі

іміґраційні умови, які він досі мав з приватними товариствами. Так звана залізнича умова, яка кінчиться дня 30. травня ц. р. не буде більше відновлена.

Нова іміґраційна політика увійде в життя в черговому році.

Один з найвидатніших промовців парляменту в іміґраційних справах п. Антін Гук, висказався в парляменті в Отаві таким способом:

„Кождий фізично і умово здоровий чоловік, котрий є в силі примінитися до суспільних і економічних відносин в Канаді, є корисним приростом для краю. Він є цілковито переконаний, що незрозумілі є для нього причини неспокою деяких людей, коли до Канади приїде пару тисяч іміґрантів з Середущої Европи. Свій спротив узасаднюють вони тим, що нові іміґранти роблять конкуренцію в цінах праці місцевим робітникам. По його думці є це самолюбне поняття. Навіщо говорити про міліони акрів доброї, придатної до управи землі, коли ми не будемо старатися, щоби ті міліони акрів віддати під культуру, щоби сотворити нові джерела доходів. Одно лише, що при спроваджуванні нових іміґрантів мусимо мати на оці, є це, що Канада мусить старатися спроваджувати добрий матеріял. Лише такі іміґранти будуть пожадані для Канади, які будуть готові виконати всяку працю та приміняться до канадійських відносин та всі свої сили напружать, хочби як це важко було, щоби нові полоси землі піддати під управу. Всі інші іміґранти які того не будуть придержуватися, не можуть бути допущені до Канади".

Канада в 1929 році.

Минулий рік був для Канади не дуже щасливий. Вже й попередні роки, беручи на загал, давали слабі збори. Були це наслідки кліматичних катастроф, які навіщували поодинокі околиці. Приходила, наприклад, градова туча, що тревала кільканайцять хвилин і фарма, котра не спиралася на мішаній господарці, лише на управі пшениці, була знищена.

Перебіг 1929 року був зокрема дуже некорисний. Вже в травні і на початку червня зачалася посуха, котра підпомагана сухими степовими вітрами, тягнула за собою увесь рік чимраз фатальніші наслідки. Цілі полоси краю, передовсім один з найбогатших пшеничних округів в Альберті, знищила катастрофа.

Все це, без сумніву, вплинуло на ринок праці. Коли зараз майже по засіві, посуха почала даватися в знаки, лише розмірно невелике число фармерів порішило переводити припадаючі на ту пору праці, до яких звичайно беруть нових іміґрантів. Тих нових іміґрантів фармери не брали, а навіть позвільнювали тих, що вже давніше в них були заняті.

Іміґрант міг знайти заняття лише на малих фармах, де нераз рішає один день погоди і в той день треба використати всю робочу силу. Через те багато нових іміґрантів, не маючи надії найти працю в місті, брали на фармі працю майже даром, бажаючи одержати бодай прохарчування і дах над головою. Прийшли жнива, посуха тревала дальше і катастрофа була ще більша. Як подають урядові статистичні зіставлення, лише 25 відсотків робочих сил, потрібних на степах, найшло працю в часі минулорічних жнив в Канаді.

Рільні робітники відчули ту катастрофу сильніще, аніж власники фарм. Бо фарма всеж таки дає настільки, щоби фармерська родина могла вижити. А рільний робітник в часі такої катастрофи засуджений на загибіль. Дається це сильно відчути в Канаді, котра є аґрарним краєм, промисл є слабше розвинений і тому безробітний рільний робітник не може числити на якесь заняття в місті.

Всеж таки в минулому році цілі маси таких безробітних кинулися до міст. Гнала їх нужда по фармах. Заповнювали собою вулиці, бюра посередництва праці, уряди, домагалися праці, помочі, демонстрували. Уряд покликав окрему комісію, що мала цілу справу прослідити й видати якісь зарядження. Щоби злагіднити положення безробітних треба було давати їм в зимі харчі та приміщення. Крім цього видано зарядження на хвилеве припинення масової іміґрації.

Минулорічна катастрофа в Канаді в нічім не пересуджує майбутности цієї з природи багатої країни. Один рік урожаю а економічна рівновага негайно верне, дасться відчувати не надмір але недостача робочих сил і кожний зможе найти працю. Це доля кожної рільної країни, якою є в першій мірі Канада, шпихлір чи не цілого світу.

Лист з Канади.

Пише до нас український переселенець Андрій Боднар, який тому рік виїхав із села Голоскова, товмацького повіту, до Канади:

„Коли я їхав в місяці квітні 1929 року до Канади, багато приятелів і знайомих просило мене, щоби я по приїзді на нове місце побуту, коли вже буду обзнайомлений з обставинами, подав деякі свої помічення про життя в Канаді.

Вволяю їх і волю і подаю деякі завваги.

Кождий з наших еміґрантів, який вибирається до Канади на короткий, чи на постійний побут, мріє про одно: щоби якнайскорше придбати багато долярів і розбогатіти. Таку думку леліє кождий з еміґрантів, коли доводиться йому кидати рідний край. Ніхто не застановляється над тим, яким способом він зможе ті гроші придбати, чи загалом це можливе, він дивиться на Канаду як на рай.

По приїзді переконується скоро, що від думок до дійсности дуже далеко. Переконується, що Канада це не рай, але така сама країна, як інші, лише

що тут населення не дуже багато і що далеко більше можливостей стати незалежним господарем або найти заробіток.

Все це одначе залежить від праці. Без праці не дають долярів, без праці не зародить земля і в Канаді можна так само бідувати, як в старому краю.

Одно, що я зауважив, це те, що наші еміґранти по приїзді до Канади дуже скоро розчаровуються. Що іншого мали на думці коли їхали, що іншого знову застають.

Щоби це розчаровання не було таке болюче, бажаним є, щоби кожний наш еміґрант, заки вибирається в дорогу, старався дечого навчити про Канаду. Це конче потрібне. Не зашкодить коли еміґрант знати буде навіть який клімат в Канаді, а вже конче треба знати наперід які умовини праці, як осідати на фармі, як там управляють землю, що вона видає, як збувати хліборобські продукти, які відносини по містах.

Велике значіння має також знання анґлійської мови, яка є в Канаді пануюча. Це правда, в Канаді є багато українців, але крім українців живуть там інші народи і не завжди наш еміґрант - робітник попаде до українського фармера. Треба брати роботу, де вона трапляється, а зрештою часами краще працювати в чужого, бо цей не потрафить так визискувати робітника як свій. Працюючи в чужого фармера, треба вже конче знати анґлійську мову, а коли її хто не знає, то відчуває цю недостачу.

Длятого раджу всім, що вибираються їхати до Канади, щоби ще перед виїздом не пожалували труду і привчилися бодай дещо по анґлійськи, бодай пізнали перші слова.

Ті дві річи, а саме пізнання життєвих умовин в Канаді, та анґлійської мови, вважаю дуже потрібними і кладу на серці наших еміґрантів.

Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами видало вже самоучок анґлійської мови. Це дуже потрібна книжка. Але добре булоби, щоби товариство видало ще приступну інформаційну книжку про Канаду. Вона дуже потрібна й наші еміґранти малиби з чого пізнати цей край, куди вибираються їхати".

Справа Еміґраційного Дому.

Еміґраційний Дім, який уряд викінчує у Львові, має бути готовий в перших днях червня і тоді відбудеться посвячення нової іміґраційної установи.

Товариства суспільної опіки а саме Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами, польські еміґраційні товариства як і жидівське товариство стараються в уряді о видержавлення в Еміґраційному Домі кімнат на провадження еміґраційного готелю. Всі ті еміґраційні товариства по одержанні від уряду потрібних убікацій, негайно віддадуть до ужитку еміґрантів готель, в якому еміґранти, що приїзджають до Львова найдуть тимчасове приміщення і в якім вище згадані товариства будуть давати виклади в цілі обзнайомлення еміґрантів з відносинами в краях, до яких вони вибираються.

ЛЕВ ЯСІНЧУК

Українська еміґрація в Америці.

Число української еміґрації?

А хто його знає. Вправді всюди почуєте астрономічні цифри: 500 тисяч, 750 тисяч, ба міліон. Але хто їх перечислив? Урядові джерела начислюють ледви десятки тисяч. Це тому, бо свідомість національної приналежности зросла головно після війни, а урядові переписи були вчасніше. При наближуючому переписі напевне й урядові цифри зростуть. У деяких містах начислюється 30 тисяч українців (Ню-Йорк), 40 тисяч (Шикаґо), одначе це зовсім непевне, бо нічим не піддержане число.

Еміґрація, це ціле зборище найріжнородніших галузок з усього етноґрафічного простору. Колись у краю пізнавали себе ближчі по капелюхах ріжної форми, матеріялу й прикрас. Тут обєдналися духово, пізнали себе, часто навіть зіллялися. Колись сільські леґіні билися „за дівку", коли який відважний появився в нерідному селі шукати „княгині". А сьогодні женяться подоляки з лемками, гуцули з бойками, ріжні з ріжними. А як місця походження подають часто такі назви сіл, яких ніколи не стрічалося в нашій історії розвитку. Хіба, якби був мав хто стільки твердого серця, щоби списати історію людської нужди, то той мусів би часто повторювати імена сіл, з яких походять наші еміґранти.

Між еміґрантами стрічаються деколи колишні галицькі переселенці до Босні й Славонії. Вони всі в галицькому таборі, всі національно високо свідомі, всі жертвенні на потреби свойого первісного краю.

Під цю пору Злучені Держави відгороджуються від Европи. Обмежили число еміґрації з Польщі, а тимсамим для українців. Робиться труднощі, особливо жінкам і то навіть таким, що від років мають тут мужів чи дітей. Американський член палати послів і член Еміґраційного Комітету, Самуїл Дикштайн каже, що це торкається головно жінок зі східньої Европи. Лікарі департаменту здоровля признають їх недоумними, бо не вміють відповісти на такі нпр. питання: „Скільки ніг має американський кіт?" — „Який довгий є шнур"? — „Що ліпше літає птах чи муха?" — „Скільки зубів має корова?" — „Як можеш зробити піч з масла?" — „Скільки берегів має океан?"—„Яка ріжниця між вугіллям і деревом?"— „Скільки є звізд на небі?" — „Чим живляться подорожні, коли спалиться корабель і вони попадають у воду?" — „Як бігає крілик?" — „Як задовгий міст?" і т. д. Названий конґресмен каже, що завдавав ті са-

мі питання своїм товаришам з палати послів і вони не вміли на них відповісти.

Чи й вони недоумні? — питає. Обмеження вїзду жінок зі „східньої" Европи безперечно причинюється до прискорення американізації. Задля недостачі українського жіноцтва, українці женяться з чужинками. До Канади входить дещо більше таких, що йдуть до фарми обробляти землю.

Одної гарної ночі в червні приходжу на „сіпіярський" (корабельного „Канадійського Океанського Товариства") двірець у Вінніпеґу в Канаді, щоби відїхати до Саскатуну. У ждальні бачу давно невиданий образ. На лавках на провізоричних клунках лежать брудні діти. Деякі бігають поміж людей. Хлопчини у кашкетиках, дівчатка в хустках позавязуваних „попід пахи". Коло дітей на лавках і на клунках сидять молоді жінки з помарнілими, привялими лицями. Мущини ділово походжують. Одні з них у кашкетах, другі в капелюхах. Жінки в хустках: ті „лучші", що в светерах — у хустинах повязаних назад кінцями, як наші свіжі міські служанки. Всі вони на загал — якби відірвалися від важкої роботи. Величезні клунки, зверху повязані шнурами, кобілки з рогожини, горшки, вузолки й вузолочки, — це весь їх початковий маєток. Прийшли сюди в новий світ добувати землі. Дітей пребагато. О, ми надійний народ. Нема причини страхатися малочисельности. Чужинці стають, зглядаються. Такої „поодинокости" тут тепер часто не бачиться.

Це свіжий транспорт еміґрантів з моїх рідних сторін приносить зі собою на показ горе й нужду. Важка безвиглядна праця вигнала їх. Та краще житя побачать уже хиба ті діти, що бавляться в коника й ховаються поза клунки у вінніпеґській ждальні. Старих чекає немала праця коло корчування лісів на державних наділах. За оброблення й засіяння одного акра (коло морґа) землі заплатить уряд 20 дол. нагороди. Може з цього доведеться якийсь час жити...

Заняття нашої еміґрації ріжнородне. Це-ж не фахові люде. Кожний брався до того, що попадало в руки. В Злучених Державах найбільша часть це фабричні робітники. Робітництво працює по копальнях вугілля, заліза та по фабриках авт, заліза, бляхи, рур, скла, полотна, трикотажів, обуви, ґумових виробів, мебелі, радій, оптичних приладів, фільм і ін. Є й торговці, що ведуть здебільша торговлю мішаних товарів, або мясних виробів, але є й торговці ґалянтерійних товарів, авт, бензини, ліків (дроґерії), є українські ресторани, пересилкові бюра, торговлі реальностей, похоронні заведення і т. п. В самому Ню-Йорку начисляють українських купців на тисячу. Багато є української прислуги по ресторанах, від помийника до кельнера, зарядчика й кухаря включно. Дехто займається ремеслом: фотоґрафією, друкарством, кравецтвом, фризієрством, направляють машинами обуву. А є й т. зв. „легонькі", що займаються „ґеймлєрством" (ґейм - гра).

З одним таким ґеймлєром я познайомився випадково десь у перших місяцях мойого побуту в Ню-Йорку. Одного осінного вечора я вертав десь по 11. годині в ночі домів з одного зібрання. Струджений умово я проходжувався на самоті на одному роздоріжжі коло дивної протестантської церкви, основаної голяндцями, в якій підчас найвищого релігійного піднесення танцюють релігійний танок. Попри мене надійшов заточуючись якийсь панок, а заклявши, промимрив сам до себе:

— Агі не можу трапити до дому.

Я зрадів, почувши українську мову та питаю його:

— А деж Ваш дім?

— На девятій вулиці.

— Я вас проведу.

— Добре.

— А котре число вашого дому?

Принагідний товариш пристав і думав, а похвилині каже:

— Здається 28.

Ідемо. Може пізнаємо мешкання. Наближаємося до 28. числа на девятій вулиці, але я здалека бачу, що там автомобілевий ґараж. Кажу це свойому товаришеві.

— Може то 30. число, каже він.

Там було дійсно його мешкання. По дорозі я „моралізував" свойого товариша, щоби не марнував грошей. Краще щадити й переслати жінці, дітям. Не мов спамятався і каже:

— Бачите чоловік часом свиня.

На прощання виняв цілу жменю грошей і просив, щоби я взяв за труд скільки хочу. Коли я відмовився, він запрошував піти з ним випити, повечеряти. Колиж я сказав, що не пю, що я вже по вечері та заохочував його, щоби пішов спати, бо завтра рано до праці — він витягаючи наперед мене ніжні, чисті руки каже:

— Я нічого не роблю. Дивіться на мої руки.

— А з чогож живете?

— Я „ґеймлєр". У мене сотка — от так „фіть-фіть", і показав рукою з вітром.

Коли брати на увагу фабричне робітництво, то можна в нього зауважити двояке лице: в одного фабрика так дорога річ, як земля для нашого селянина, чи тамошнього фармера. Такі робітники поселюються коло фабрики, коли мають можність набувати коло неї постійні садиби. Другі — це ті, яких у своїх „Листах" Липинський називає „кочовиками". Вони переходять з місця на місце, з фабрики на фабрику і є легким, шумовим елементом, що надається на іграшку в руках тих, яких фахом є розбивати народні орґанізації.

Що в деяких містах українська еміґрація помітна, це слідно вже зі зверхних познак. Так н. пр. стрічається „український ресторан", ресторан „Полтава", „русько - польський ресторан" і т. д. А в Ню-Йорку я бачив робітню дентиста на якої одній половині вікна є напис: „українські дентиста", а на другій

половині „польські дентиста". Це очевидно, галицький жидок.

Такі самі заняття, як у Злучених Державах мають українці у великих канадійських містах. На заході Канади та в деяких стейтах Злучених Держав (Ню Йорк, Лонг, Айленд, Канектікат, Месечусетз, в далекій Норт Дакоті і ще декуди по менше) займаються рільництвом, управляючи фарми рільничі, садівничі, домашнього птацтва то - що.

В Канаді більше привязання до землі, як у Злучених Державах, де молодь покидає працю в полі та йде до міста у фабрики. У фабриці заробіток певніший, правильніший, вільного часу більше й життя рухливійше. А молоді треба руху.

Тільки мимоходом згадаю, як про явище немасове, що є українці, які мають власні золотодайні поля (на півночі в Канаді), що плекають бавовну, ведуть вимінну торговлю з індіянами, чи обертають міліоновими власними капіталами.

Жіноцтво молодше в Злучених Державах працює враз з батьками, або окремо по фабриках. А старше працює на ніч при порядкуванні льокалів ріжних урядів. Українські дівчата, що покінчили школи, працюють по ріжних фабричних, банкових, адвокатських і ін. бюрах як стенотипістки, урядничкн, або як доглядачки хорих по шпиталях і санаторіях. Таких, щоб сиділи дома „за доні" і вижидали „князя" нема. Це не американська мода.

В деяких родинах жіноцтво не йде на роботу бо — або не потребує (муж заробляє відповідно, або з інших причин). Тоді жінка має на голові тільки домашнє господарство. Така жінка часто розважає себе чим може. Найчастіше йде до театру, чи до кіна, або й забавляє себе розмовою з приятелькою, коли не устною, то бодай телефоном. А телефон це в Америці звичайна річ. Є в кожньому домі.

(Далі буде).

„Еліс Айленд".

Деякі еміґранти, які не можуть дістатися леґальним шляхом до Зединених Держав Америки, намагаються це зробити підступом. Користають вони з помочі ріжних контрабандистів, які за великі гроші їх потайки перевозять. Не все така штука вдається. Дуже часто такі таємні еміґранти попадають в руки американської сторожі і їх завертають від самого кордону, або арештують за саму охоту перейти кордон. Інші падуть жертвою таємних пачкарів, котрі вивозять еміґрантів на море й попросту топлять. Але все таки деяким вдається перейти нелеґально кордон і передістатися на територію Зединених Держав. В загальній сумі робить це цілі сотки тисяч нелеґальних іміґрантів річно і уряд Зединених Держав бореться з нелеґальною еміґрацією дуже енерґійно.

Часами такий нелеґальний еміґрант навіть якийсь час живе на землі Вашинґтона, але врешті його таки мусять зловити. Приловленого карають вязницею а по відсидженні кари депортують до краю, звідки еміґрант походить.

Призначених до депортації збирають на так званому „Еліс Айленд", що по українськи значить „Остров квітів". Назва дуже гарна, але життя такого депортованого на цьому острові далеко не постелене квітами.

Раз на місяць на „Еліс Айленд" прибуває під поліційним конвоєм товпа людей, зібраних в ріжних закутинах Зединених Держав Америки. Є це „непожадані чужинці", призначені до депортації. Між цілком порядними людьми, находимо там і звичайні кримінальні типи, ріжних волоцюг, калік, загалом збиранину. Життя їх незавидне. Недаром „Остров квітів" називають деколи „Островом плачу".

Депортація непожаданих чужинців із Зединених Держав Америки зросла непомірно з хвилиною запровадження в тім краю іміґраційної квоти. Спочатку депортовано річно яких 5.000 осіб, опісля це число доходило до 15.000 осіб річно. Крім цього в американських вязницях находиться около 125.000 чужинців, призначених на депортацію. Скільки загалом належало би депортувати, цього не виказує ніяка статистика. Приблизно подають на 1—3 міліонів.

По причині так великого числа неможливо їх депортувати і на разі урядові чинники поважно застановляються, в який спосіб улеґалізувати побут деяких катеґорій чужинців, котрі нелеґально прибули до того краю.

Поміж особами, що чекають на фактичну депортацію на острові „Еліс" можна бачити особи ріжних катеґорій. Передовсім особи, що становлять матеріяльний тягар для американської суспільности: уломні, каліки, нездібні запрацювати на власне удержання, сліпі, хорі на умі, жебраки і заводові волокити, котрі воліли би бути на удержанні філянтропійних інституцій ніж чесно заробляти. Опісля ідуть осібняки, що становлять моральний тягар для американського громадянства: потайні продавці горівки, переступники, що відбули кару в вязниці, торговці живим товаром і політичні особи. Під оглядом зверхнього вигляду всі ті люде, що чекають на депортацію, також значно ріжняться між собою. Є там гідні пожалування обдерті жебраки, пяниці й волоцюги. Добродушні лиця американських робітників і рільників .Африканські мурини, смаглаві араби, елеґантні дами, панночки, з клунками, кошами, такіж елеґантні панове, але й смішні фіґури, по яких зараз пізнати, що вони щойно вдягнули на себе американські одяги.

Всі товпляться, всі нарікають і всі чекають на депортацію.

Гірка доля туди попасти і неодин проклинає ту годину, в котрій рішився перекрастися до Зединених Держав Америки.

Такий то „Еліс Айленд" — „Остров квітів".

Німеччина.

За кращі платні.

В звязку з постановою німецьких рільних роботодавців з приморських провінцій відносно удержання низьких платень для рільних робітників з Польщі, озвалися в пресі голоси за цілковитим припиненням еміґрації на цей терен.

Еміґраційний Уряд видав обіжник в обороні сезонових робітників до Німеччини, в якому заборонив Державним Урядам Посередництва Праці рекрутувати робітників до праці на ріллі на Поморії в Німеччині. Коли про це довідалися союзи німецьких роботодавців, боячися понести втрати, змінили свої попередні постанови, наслідком чого платні сезонових робітників з Польщі змінилися на краще.

Супроти цього Еміґраційний Уряд видав письмо, яким відкликав попередню постанову відносно вище згаданого терену і позволив на еміґрацію.

Натомість лишається в силі дальша заборона еміґрації до повіту Анклям, до часу зміни умовин платні для робітників з Польщі через тамошні союзи німецьких власників.

Зєдинені Держави Америки.

НАСЕЛЕННЯ АМЕРИКИ ЗА 40 ЛІТ.

Перед Американською Статистичною Комісією у Вашинґтоні говорили знавці статистики Метрополитен Лайф Іншюренс Компані, д-р Даблин і др. Лютка. Вони говорили про приріст населення Злучених Держав.

На їх думку в 1970 році буде в Америці 150,000.000 населення, яке вже з того часу не буде побільшуватись, але останеться постійно однакове.

Канада.

Шевченківське свято у Вінніпеґу.

Дня 16. березня відсвяткував Інститут Просвіта у Вінніпеґу, Манітоба, 69-ті роковини смерти Тараса Шевченка з прекрасним артистичним успіхом. Великий будинок Інституту не зміг умістити всієї прибувшої на свято громади і многі вернулися ізза недостачі місця.

Програма вечора складалася з двох рефератів, виступів мішаного хору Інституту під управою проф. Турули і сольових точок.

Реферати виголосили проф. В. Біберович і п. Кость Андрусишин, молодий абсольвент університету Манітоби, уроженець Канади.

Хор дав „Заповіт", „Думи мої", „Жалібний марш" Лисенка і на закінчення „Ще не вмерла".

В сольових точках виступали альт панна Н. Максимович з піснею „Ой гляну я, подивлюся"; скрипка п. Іван Філь з „Аве Марія" Шуберта; сопран панна Броня Протасевич з піснею „Садок вишневий коло хати" і сопран пані Резньовська з піснею „Ой люлі, люлі". Деклямували п. Адам Левицький, пані Марія Сас і п. Василь Іваськів.

Було помітно величезний вклад праці в це свято.

Вечір в честь Кобилянської у Вінніпеґу.

В неділю, 30. березня, відбувся в Вінніпеґу, Манитоба вечір в честь славної української письменниці Ольги Кобилянської. Гостий зібралось повна саля. Вечір пройшов з повним успіхом під умілим проводом пані Гаврилюкової, предсідниці Жіночого Товариства ім. Княгині Ольги при Інституті, яке приготовило цей вечір майже виключно своїми силами.

Гарний реферат про життя і діяльність Кобилянської виголосила пані Дима, простою, всім зрозумілою мовою, коротко і доцільно.

З огляду на те, що концерт затягнувся задовго через повторювання точок, капітан Морлі обмежився цим разом тільки до зложення свого привіту для українського жіноцтва з нагоди свята його найкращої провінції. У своїй бесіді капітан Морлі зробив цікаве порівнання Ольги Кобилянської з англійською жіночою діячкою Пенкгерст.

Вечір дав з вільних датків понад 100 долярів чистого прибутку, який призначено на ювилейний дар на власну хату для Ольги Кобилянської.

Арґентина.

ТРУДНОЩІ ПРИ НАБУВАННЮ ДЕРЖАВНОЇ ЗЕМЛІ.

В останньому часі закорінився звичай в кольоніях на території Місіонес, а передовсім в Леандро Алем, що багато нових іміґрантів покупило так звані зачаті шакри - господарства і то по цінах, котрих висота не дасться оправдати. На основі нових постанов провінціонального уряду продажа фіскальних земель, відносно котрих ще не видано офіційного титулу посідання, є неважна. Купець такої шакри виставляє себе на небезпеку, що вплачені гроші втратить з тої причини, що перенесення тимчасового права обняти землю не буде зі сторони держави узнане за важне і з тої причини такий новий набувець не може мати жадних прав жадати титулу посідання від держави.

Длятого перестерігаємо всіх, які їдуть до Арґентини і думають там набути землю перед купном такої шакри.

Інформуйтеся в „Т-ві Опіки над Українськими Еміґрантами".

Бразилія.

БЕЗРОБІТТЯ В БРАЗИЛІЇ.

На днях одержало наше товариство лист від члена Степана Лобущака з Продунтеполіс, в якому він повідомляє, що в Бразилії всі фабрики стоять, так, що ніде не можна нічого заробити. Найгірше тим еміґрантам, які свіжо приїзджають до Бразилії і не вміють місцевої мови, та які не мають хочби трохи гроша і ніяких знайомих, щоби передержати критичний час.

ШКОЛИ В ПАРАНІ.

У провінції Парана було вписаних до публичних шкіл 81.036 школярів. У цьому році було вписано більше школярів на 18 тисяч, ніж у минулому.

Зараз є в провінції 51 шкільних ґруп, 1.389 ізольованих шкіл, 12 дитячих садків і багато приватних установ.

Учительських семинарій є три, але дається відчувати сильна недостача учительських сил для навчання по народніх школах.

Провінціональний директор освіти проєктує тепер зреформувати ціле шкільництво в Парані та збільшити платні учителям.

Тиждень еміґранта.

В першій половині червня відбудеться у Львові як і в цілому краю тиждень еміґранта. У східних воєвідствах уладжують згаданий тиждень всі еміґраційні товариства разом. В означеному тижні еміґраційні товариства будуть давати виклади відносно еміґрації і наше товариство візьме активну участь в тій праці.

Взиваємо всіх наших членів в краю і наших прихильників увійти в склад місцевих комітетів „Тижня Еміґранта", щоби взяти активну участь в його переведенні, пропаґуючи цілі Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами і пояснюючи еміґрантам можливости в поодиноких еміґраційних краях при помочі відповідних викладів та дискусій.

ХРОНІКА.

Відкриття Еміґраційного Синдикату. Вступні праці для зорґанізування Еміґраційного Синдикату вже покінчені. Відкриття Синдикату відбулося дня 1 квітня ц. р.

Іменування Українця. В лютому цього року міністерство військових справ у Вашинґтоні іменувало українця д-ра Мирослава Сіміновича, медичним командантом 404 полку полевої артилерії.

Присуд смерти. В Гомболд, Саск, в Канаді дня 31 березня ц. р. засуджено на кару смерти Олексу Височана, що в часі Різдва вбив Антонину Кропу. Височана мають повісити в Прінс Альберт дня 20 червня ц. р.

Нещаслива пригода. При залізничому шляху пів тори милі від Мельб найдено дня 20 березня тіло Прокопа Архитки, старого фармера з тої околиці. Ішов він до дому і не чув, що надїзджає потяг. Небіщик мав 74 роки, не мав свояків і жив самітно на фармі та діставав старечу платню.

Нещасливий випадок. В місяці квітні ц. р. впав жертвою нещасливого випадку на копальні вугілля „Онтаріо" на Пеквил, Па., в Зєдинених Державах Америки український переселенець Михайло Ільницький. Нещастя скоїлося несподівано. Коли Ільницький переходив через головний прохід, наїхав на нього візок і так сильно, що поломив кости. Ільницький негайно помер.

—:-:—

Українці! Вступайте в члени Т-ва Опіки над Українськими Еміґрантами. Річна вкладка 6 з.

ЗМІСТ: Еміґраційні труднощі. — Скасування афідавітів до Канади. — Нова іміґраційна політика Канади. — Канада в 1929. році. — Лист з Канади. — Справа Еміґраційного Дому. — Лев Ясінчук: Українська еміґрація в Америці. — „Еліс Айленд". — Німеччина: За кращі платні. — Зєдинені Держави Америки: Населення Америки за 40 літ. — Канада: Свято Шевченка у Вінніпеґу. — Вечір в честь О. Кобилянської. — Арґентина: Труднощі при набуванні державної землі. — Бразилія: Безробіття. — Школи в Парані. — Тиждень еміґранта. — Хроніка.

Видає Т-во Опіки над Українськими Еміґрантами. — За редакцію відповідає Генрик Рогожинський.
З друкарні „Львівської Новочасної". Львів, вул. Пілсудского 21.